

Sygn. akt I A Ca 56/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Futro (spr.),

Sędziowie: SA Małgorzata Gulczyńska

SA Karol Ratajczak

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2013 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy ze skargi H. H.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 listopada 2012 r. sygn. akt I A Ca 814/12

wydanym w sprawie z powództwa (...) z siedzibą w B.

przeciwko H. H.

o zapłatę

I. zmienia wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 14 listopada 2012 r. sygn. akt I A Ca 814/12 w ten sposób, że:

1. zmienia zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 marca 2012 r. sygn. akt XII C 809/10 w punkcie 1 i oddala powództwo o zapłatę kwoty przewyższającej kwotę 109 540,12 (słownie: sto dziewięć tysięcy pięćset czterdzieści 12/100) zł oraz obniża zasądzoną w punkcie 2 kwotę do kwoty 10 048 zł;

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 5 723 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 5723 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą o wznowienie postępowania.

Karol Ratajczak Jan Futro Małgorzata Gulczyńska

I A Ca 56/13

UZASADNIENIE

Powódka, (...) z siedzibą w B. w pozwie skierowanym przeciwko H. H. wniosła o zasądzenie od pozwanej kwoty 170 000 zł z ograniczeniem egzekucji zasądzonej kwoty do egzekucji z nieruchomości objętej księgą wieczystą prowadzoną przez Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w Poznaniu nr (...), a także zasądzenie od pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 22 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił powództwo w całości i zasądził od pozwanej na rzecz powódki 12 100 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego było ustalenie, że w dniu 2.08.2000 r. mąż pozwanej M. H. złożył oświadczenie w formie aktu notarialnego, w którym uznał zadłużenie wobec powódki i zobowiązał się spłacić na rzecz powódki kwotę 12 141,85 DEM najpóźniej dnia 10.08.2000 r. a kwotę 80 000 DEM najpóźniej dnia 15.11.2000 r., zaś pozwana oświadczyła, że na wypadek, gdyby M. H. nie zapłacił powódce rat zadłużenia w wymienionych terminach, to ona zobowiązuje się wykonać to zobowiązanie i ustanowiła na rzecz powódki w celu zabezpieczenia istniejących i przyszłych wierzytelności powódki wobec M. H. hipotekę kaucyjną do kwoty 170 000 zł na nieruchomości stanowiącej własność pozwanej zapisanej w księdze wieczystej nr (...) Sądu Rejonowego w Poznaniu (obecnie (...)).

Z wyliczeń Sądu Okręgowego wynikało, kwota zadłużenia M. H. (kwota główna wraz z odsetkami ustawowymi) wyniosła 288 531,12 zł, czyli była wyższa od wysokości hipoteki kaucyjnej.

Od wyroku tego apelację w części, w jakiej zasądzono od niej kwotę 60 459,88 zł (pkt I) oraz orzeczono o kosztach postępowania (pkt II) wniosła pozwana. Zakwestionowała wysokość zadłużenia i podniosła zarzut przedawnienia roszczenia w zakresie dochodzonych przez powódkę odsetek od roszczenia głównego.

Wniosła ponadto o przeprowadzenie dowodu z dokumentu – oświadczenia pana T. K. z dnia 4 października 2001 r. na okoliczność wysokości zadłużenia firmy (...) w stosunku do firmy (...) w dacie sporządzania tego pisma.

W uzasadnieniu apelacji zarzuciła m.in. sprzeczność istotnych ustaleń faktycznych z zebrany materiał dowodowy poprzez uznanie, że zadłużenie jej męża (firmy (...)) w stosunku do powódki wynosiło łącznie 288 531,12 zł, w sytuacji gdy właściwa ocena dowodów zebranych w sprawie wskazuje, że roszczenie główne powódki do firmy (...) wyniosło 87 654,22 zł, a odsetek za zwłokę 21 885,90 zł, łącznie 109 540,12 zł.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa ponad kwotę 109 540,12 zł i rozdzielenie stosunkowe kosztów procesu, ewentualnie jego uchylenie i przekazanie sprawy w tej części do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 14 listopada 2012 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację powódki i zasądził od pozwanej na rzecz powódki 2 700 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

W uzasadnieniu m.in. wskazał, że ustalenia faktyczne dotyczące stanu zaległości męża pozwanej wyliczone w DEM, poczynione przez Sąd Okręgowy uznał za prawidłowe i przyjął je za własne. Po korekcie zadłużenia związanej z innym kursem marki niemieckiej, Sąd Apelacyjny ustalił, że wyniosło ono (wraz z odsetkami) 198 893,32 zł (k. 264), a zatem przewyższyła zasądzoną kwotę 170 000 zł.

W skardze złożonej w dniu 14 stycznia 2013 r. pozwana H. H. wniosła o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22 marca 2012 r. sygn. akt XII C 809/10 i Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 listopada 2012 r. sygn. akt I A Ca 814/12 wydanymi w sprawie z powództwa (...) z siedzibą w B. przeciwko pozwanej H. H. o zapłatę.

W uzasadnieniu podniosła, że po wydaniu wyroku przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu z dnia 14 listopada 2012 r. doszło do wykrycia przez nią dowodu, który mógłby mieć wpływ na wynik sprawy, a z którego nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Wyjaśniła, że dnia 19 grudnia 2012 r. jej małżonek M. H. otrzymał pismo z dnia 12 sierpnia 2002 r. zawierające oświadczenie przedstawiciela powodowej spółki (...) z podpisem notarialnie poświadczonym, z którego wynika, że M. H. dokonał zapłaty całości zobowiązania względem powódki, która to wyraziła zgodę na „skreślenie hipoteki od tego zadłużenia na nieruchomości nr KW (...)”. Pozwana podkreśliła, że do czasu prawomocnego zakończenia postępowania nie miała świadomości, iż taki dokument istnieje. Data nadania tego pisma widniejąca na kopercie, tj. 12 grudnia 2012 r. wskazuje natomiast, że termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania określony w art. 407 § 1 k.p.c. został przez pozwaną dochowany.

W konsekwencji wniosła o wznowienie postępowania w sprawie i zmianę wyroku Sądu Apelacyjnego z 14 listopada 2012 r. poprzez oddalenie powództwa w całości, obciążenie powódki kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz kosztami postępowania wywołanego skargą.

Skarżąca wniosła ponadto o:

- przeprowadzenie dowodu z dokumentu w postaci pisma z dnia 12 sierpnia 2002 r. podpisanego przez T. K. oraz koperty listu nadanego dnia 12 grudnia 2012 r. do M. H. na okoliczność spłaty zadłużenia będącego podstawą ustanowienia hipoteki na nieruchomości pozwanej, a co za tym idzie bezzasadności powództwa, jak i na okoliczność terminu powzięcia przez pozwaną informacji o tymże dowodzie;
- przeprowadzenie dowodu z uzupełniających zeznań świadka M. H. na okoliczność spłaty przez niego zadłużenia będącego podstawą ustanowienia hipoteki na nieruchomości pozwanej, a co za tym idzie bezzasadności powództwa, jak i na okoliczność terminu powzięcia przez pozwaną informacji o tymże dowodzie;
- zwrócenie się do Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu Wydziału Ksiąg Wieczystych (ul. (...) 61 729 P.) w celu ustalenia, jaki nr księgi wieczystej posiada aktualnie nieruchomość oznaczona uprzednio jako KW nr (...) i czy aktualny nr księgi wieczystej dla tej nieruchomości to (...);
- na wypadek kwestionowania przez stronę powodową autentyczności dokumentu z dnia 12 sierpnia 2002 r. pozwana wskazała, że przedłoży oryginał tego pisma i wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa w celu ustalenia, czy podpis nakreślony na wskazanym wyżej dokumencie pochodzi od T. K., przy czym wniosła o posłużenie się przez biegłego również materiałem porównawczym pisma T. K., jaki znajduje się w dokumentach zawartych w aktach Krajowego Rejestru Sądowego spółki: (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. prowadzonych przez Sąd Rejonowy Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu pod numerem KRS (...).

Powódka (...) z siedzibą w B. wniosła o oddalenie wniosku o wznowienie postępowania, zobowiązanie pozwanej do przedłożenia na rozprawie oryginału pisma datowanego na dzień 12 sierpnia 2012 r., poparła wniosek pozwanej o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczność, że podpis na piśmie z dnia 12 sierpnia 2002 r. nie jest podpisem T. K., podnosząc, że nie podpisał on tego pisma, wobec czego nie składał w imieniu powódki oświadczenia o treści jak w powołanym piśmie. Powódka wniosła ponadto o zasądzenie od pozwanej kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu zarzuciła, że pozwana nie wskazała w skardze, kiedy weszła w posiadanie załączonego do skargi pisma z dnia 12 sierpnia 2002 r. a wskazała jedynie, że M. H. otrzymał je w dniu 19 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Regulacja problematyki właściwości sądu w związku z instytucją wznowienia postępowania była przedmiotem licznych wypowiedzi doktryny i orzecznictwa, rozważana była jednak głównie z punktu widzenia sposobu ustalania właściwości do wznowienia postępowania. Zgodnie wyraża się pogląd, że właściwość sądu do wznowienia postępowania ma charakter właściwości wyłącznej, stąd też nie może być zmieniona przez strony w drodze umowy (zob. np. wydane pod rządem art. 447 d.k.p.c. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 31 października 1935 r., C.II. 1710/35, OSP 1936, poz. 542). Przyjmuje się poza tym, że w razie wniesienia skargi o wznowienie postępowania do sądu niewłaściwego, powinna być ona z urzędu (art. 200 § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 406 k.p.c.) przekazana sądowi właściwemu (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2000 r., I CO 17/00, nie publ., z dnia 31 lipca 2000 r., I CO 1/00, nie publ. lub z dnia 8 sierpnia 2000 r., III CO 7/00, nie publ.). Podstawę ustalenia właściwości sądu wyznacza art. 405 k.p.c., który określa w sposób wyłączny właściwość miejscową i rzeczową przy zastosowaniu kryterium funkcjonalnego powiązania tej właściwości z orzekaniem przez sąd w prawomocnie zakończonym postępowaniu.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu orzekał, jako Sąd drugiej instancji jedynie rozpoznając zasadność zasądzenia przez Sąd Okręgowy od pozwanej kwoty 60 460 zł i związanych z tą częścią pierwotnego roszczenia, kosztami procesu,

W pozostałej części wyrok Sądu I instancji uprawomocnił się z uwagi na brak jego zaskarżenia.

Z tych względów Sąd Apelacyjny postanowieniem z dnia 20 marca 2013 r. uznał się niewłaściwym do rozpoznania skargi pozwanej w części, w jakiej wyrok uprawomocnił się na skutek jego niezaskarżenia.

Przechodząc do kwestii wznowienia postępowania wskazać trzeba, że skarga została oparta na podstawie wznowienia postępowania określonej w art. 403 § 2 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem można żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Później wykryte dowody (o których mowa w art. 403 § 2 k.p.c.), to dowody istniejące już w czasie prowadzenia zakończonego prawomocnie postępowania, lecz wówczas stronie nie znane (postanowienie SN z dnia 20 lipca 2012 r. II CZ 83/12, LEX nr 1228796). W rozpoznawanej sprawie pozwana powoływała się na okoliczność, że po dacie wydania w sprawie wyroku przez Sąd Apelacyjny powzięła wiadomość o istnieniu dokumentu z dnia 12 sierpnia 2002 r., a zatem istniejącego w czasie prowadzenia zakończonego prawomocnie postępowania, zawierającego oświadczenie przedstawiciela powodowej spółki (...) mogącego mieć wpływ na wynik sprawy, gdyż wynika z niego, iż wszelkie należności, których zabezpieczenie miała stanowić hipoteka ustanowiona na nieruchomości pozwanej na rzecz (...) z siedzibą w B. zostały uregulowane przez dłużnika M. H.. Stwierdzić więc należy, że pozwana oparła swą skargę na ustawowej przesłance wznowienia, a nadto wniosła skargę w przepisany termin określony w art. 407 § 1 k.p.c. Niezasadny jest bowiem zarzut powódki, że pozwana nie wykazała dochowania terminu do wniesienia skargi. Dla ustalenia, że pozwana zachowała trzymiesięczny termin do wniesienia skargi, od dnia, w którym dowiedziała się o podstawie wznowienia wystarczające jest wskazanie, że oświadczenie to zostało doręczone M. H. w dniu 19 grudnia 2012 r. Widniejąca na kopercie, w której doręczono przedmiotowe pismo data jego nadania, tj. 12 grudnia 2012 r. wskazuje ponadto, że pozwana nie mogła dowiedzieć się o tym piśmie wcześniej niż data jego nadania (oraz doręczenia). Nadto Sąd Apelacyjny dopuścił dowód z zeznań świadka M. H. celem ustalenia terminu powzięcia przez pozwaną informacji o istnieniu i treści pisma z dnia 12 sierpnia 2002 r. zawierające oświadczenie przedstawiciela powodowej spółki (...) z podpisem notarialnie poświadczonym, z którego wynika, że M. H. dokonał zapłaty całości zobowiązania względem powódki, która to wyraziła zgodę na „skreślenie hipoteki od tego zadłużenia na nieruchomości nr KW (...)”.

Dowód ten pozwolił na przyjęcie, że skarga została złożona w ustawowym terminie.

Z tych względów Sąd Apelacyjny wznowił postępowanie we wskazanym w postanowieniu zakresie.

Przechodząc do meritum sprawy i odnosząc się do złożonego dokumentu potwierdzającego, że wszelkie należności, których zabezpieczenie miała stanowić hipoteka ustanowiona na nieruchomości pozwanej na rzecz (...) z siedzibą w B. zostały uregulowane przez dłużnika M. H. stwierdzić trzeba, że zgodnie z przepisami art. 79 pkt 2 oraz art. 2 § 2 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie.(Dz. U. nr 22 poz. 91 ze zm..) czynność notarialna (którą stanowi m.in. poświadczenie podpisu lub zgodności kopii z oryginałem) ma charakter dokumentu urzędowego. Stanowi zatem on dowód tego, co zostało w nim urzędowo stwierdzone lub zaświadczone. Konsekwencją powyższego jest fakt, że to na powódce spoczywał ciężar udowodnienia nieprawdziwości tego dokumentu (art. 252 k.p.c.)

Wobec zakwestionowania przez powódkę autentyczności podpisu T. K. pod tym oświadczeniem należało uwzględnić wnioski obu stron o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa na okoliczność, czy podpis nakreślony na wskazanym wyżej dokumencie pochodzi od T. K., zobowiązując pozwaną do przedłożenia oryginału tego pisma wraz z kopertą. Wydana przez biegłego M. P. opinia pozwala na stwierdzenie, że podpis na wskazanym w skardze dokumencie może pochodzić z ręki uprawnionego do działania w imieniu powódki T. K.. Wezwani o ustosunkowanie się do tej opinii pełnomocnicy stron zgodzili się z nią (pełnomocnik pozwanej) względnie jej nie zakwestionowali (pełnomocnik powódki).

Powódka zatem skutecznie nie zaprzeczyła prawdziwości tego dokumentu.

Dokument ten jednoznacznie stwierdza, że nie istniało już w 2002 r. roszczenie powódki zabezpieczone rzeczowo przez pozwaną w oparciu o którą Sąd Okręgowy zasądził zakwestionowaną w apelacji kwotę.

Nie było natomiast podstaw do uwzględnienia wniosku pozwanej o zwrócenie się do Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu Wydziału Ksiąg Wieczystych (ul. (...) 61 729 P.) w celu ustalenia, jaki nr księgi wieczystej posiada aktualnie nieruchomości oznaczona uprzednio jako KW nr (...) i czy aktualny nr księgi wieczystej dla tej nieruchomości to (...). Z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Okręgowy w sprawie o sygn. akt XII C 809/10 wynika, że jest to ta sama księga wieczysta (k. 191). W aktach tej sprawy znajduje się ponadto poświadczony jej odpis zwykły (k. 24-29). Nie było też podstaw dopuszczenia dowodu z uzupełniających zeznań świadka M. H. na okoliczność spłaty przez niego zadłużenia będącego podstawą ustanowienia hipoteki na nieruchomości pozwanej gdyż świadek ten już uprzednio składał zeznania dotyczące braku wskazywanego zadłużenia przynajmniej w kwestionowanej w apelacji wysokości.

Apelacja pozwanej zatem była uzasadniona i powództwo w zakresie objętym apelacją podlegało oddaleniu. W konsekwencji koszty postępowania toczącego się przed Sądem I instancji winny być stosunkowo rozłożone na podstawie art. 100 k.p.c. Uwzględniając, że uprawomocnił się wyrok Sądu Okręgowego we wskazanej kwocie należało uznać, że powódka wygrała sprawę w 64 % tak więc powinna ponieść koszty postępowania przed tym Sądem w wysokości 36 % tj. a pozwana 64 %. Na koszty te składały się poniesione przez powódkę opłata sądowa w wysokości 8 500 zł i koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 zł (art. 99 k.p.c. oraz w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - Dz. U. nr 163 poz. 1349). Razem powódka poniosła koszty w wysokości 12 100 zł. Pozwana poniosła koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3 600 zł (§ 6 pkt 76 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz. U. nr 163 poz. 1348 ze zm.). Łącznie koszty procesu wyniosły 15 700 zł. Zgodnie z wskazanymi wycenieniami pozwana powinna ponieść koszty w wysokości 10 048 zł a skoro poniosła w wyższej kwocie należna od niej kwota do tej wysokości powinna zostać obniżona.

Postępowanie apelacyjne pozwana wygrała, tak więc na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. winna otrzymać zwrot wszystkich poniesionych wydatków, na które składają się opłata od apelacji w wysokości 3023 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w wysokości 2700 zł (§ 6 pkt 6 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz. U. nr 163 poz. 1348 ze zm.).

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie I wyroku.

Pozwana poniosła nadto koszty postępowania wywołanego wniesieniem skargi o wznowienie postępowania w części dotyczącej Sądu Apelacyjnego w wysokości 3023 zł i koszty zastępstwa procesowego w wysokości 2 700 zł. Skoro skargę wygrała w całości należało na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. orzec jak w punkcie II wyroku

Karol Ratajczak Jan Futro Małgorzata Gulczyńska